

6.Hafta Ek Ders

ALLAH'IN İŞ YAPMA ŞEKLİ NASILDIR VE NASIL ALGILAMALİYİZ?

Müslüman bu yaratmayı iki türlü algılamalı:

A-İTİKAD VEYA İNAÇ DAİRESİ:

Bir müslüman inanırki Allah, devreye hiçbir sebep koymadan sonucu hemen yapar.

Bu Dairenin Özellikleri:

1-Bu yaratma şeklinin diğer adı ibda'dır yani yoktan ve sebebsiz yaratma demek.

2-Sonucun oluşmasında geçen zaman sıfır veya sıfıra yakındır.

3-İsim tecellileri (yansımaları) sonuç üzerinde kademeli görünmez.

4- Evren yaratıldıktan sonra nur, hayat, rahmet, mucize ve kerametın dışındaki yaratmaları sebeplere bağlıdır.

5- Ahirette sebepler kalktığından bu yaratma şekli devam edecektir.

Formülü: Allah+Emir =Sonuç

Uygulama-1: Allah+Ol = Evren veya Kâinat.....(sebeb yok)

Uygulama-2: Allah+Ol = Hazreti Âdem ve havva (sebeb yok)

Uygulama-3: Allah+Ol = Bütün Peygamber mucizeleri ve kerametler (sebeb yok)

Allah bu yaratma şeklinde ya hiç sebep koymaz ya da sebeple sonuç arasındaki bağı koparır ve sonuç oluşur.

Sonucun oluşmasında sebebin etkisi yoktur. Sebep-sonuç ilişkisinde Allah'ın iradesi mutlak olup, O'nun iradesini bağlayan ve sınırlandıran hiçbir şey yoktur.

İbrahim Aleyhisselam'ı ateşin yakmaması gibi bazı durumlarda Allah, sebep sonuç arasındaki bağı koparır ve sonuç olur, nitekim ateş yakmadı. Hz. Adem'in yaratılmasında ise sebep hiç koymadı. Adetullah yani sünnetullah bunu gerektirir.

B-SEBEPLER DAİRESİ:

Bir müslüman inanırki Allah, dünyada sonuçları bir sebebe birleştirerek yapar.

Tesadüf neye denir?

Tesadüf: Önceden düşünülmüş ve planlanmış bir planın ve kanunun yokluğunu ifade eden kavramdır. (İbrahim Sıtkı, Cilt 2 Sayfa: 89 John Clover Monsma`dan tercüme).

Kanun neye denir?

Yansıdığı modelde düzen ve huzuru sağlamada kullanılan hariçte vücudu olmayıp kabule bağlı sanal gerçeklerdir.

İnanç açısından ise; Allah'ın sonsuz kudretinin teallükü anındaki bizim algılamamıza verilen isimdir.

Veya birbirlerine bağlı iki ya da daha çok olayın arasında bağ kurma demektir. Zaman ve mekânın değişmesi ile değişmeyen bağlardır. Yaratıcı, eşyayı bu bağlarla intizam altına almıştır denebilir. Allah'ın eşyayı yaratış biçiminin görüntüsüdür, belirleyicisi değildir. Yani eşya belli bir şekilde yaratıldığı için tabiat kanunları vardır, tabiat kanunları olduğu için eşya belli bir biçimde oluyor değildir. Tabiat kanunları, eşyanın var oluşunun sebebi değil, sonucudur. Bilim dalları da tabiat kanunlarının sonucudur.

Sebepler neye denir?

Müslüman inancına göre, sonucun oluşmasında kullanılan, görevlendirilen, oluş zincirinde sonuca en yakın ve bitişik olan, akılsız, şuursuz, güçsüz, merhametsiz, iradesiz, cahil cansız malzemelerdir. (kanunlar,güneş, yer, ay, hava, su, bitkiler, D.N.A, atomlar vs.)

Bunlar yaratıcının vasıflarını bize aktarıcı araçlardır. Yani Allah'ın isimlerini bize bildiren burçlardır. En temele inildiğinde elementler anlaşılır. Onların da esası Azot, Karbon, Oksijen ve Hidrojendir. Çünkü bunlar tüm canlıların proje bilgilerinin kaydedildiği D.N.A Kartını oluşturan ana elementlerdir. Bu gazları su, hava, toprak ve güneş olarak ifade edebiliriz.

Sonuç olarak ortaya çıkan her şeyde iki şekil vardır. Biri manevi, diğeri ise maddi şeklidir.

Manevi şekli, Allah'ın ilminde olup, kaderde takdir edilmiş olan plan ve program yönüdür. Eşyanın bu yüzüne ve cephesine ne yazılmış ve ne takdir edilmiş ise, işler ona göre yaratılır. Bu yüzde, hükmeden, Allah'ın ezeli ilmidir. İlim, mühendis gibi çizer, plan ve program yapar.

Maddi şekli ise, kader ve ilimle çizilen plan ve programın, kudret sıfatı ile hayata ve harice tatbik edilmişidir. Kudret, kaderde ne yazılmış ise ona göre atomlarla sonucu oluşturur.

Kader, ortada olan sonucun çizen ve planlayıcısıdır. (mistar)

Kudret ise, o sonucun geometrik şekle dönmede veya kaza olmada uygulayıcı ve eyleme geçirendir. (matar)

Kader, eşyanın manevi suretinde hakimdir; kudret ise, eşyanın maddi suretinde hakimdir.

Kader, mühendis gibi eşyanın manevi suretinde plan ve proje yapar.

Kudret ise, eşyanın maddi suretinde, usta gibi, projeyi ve planı hayata geçirir ve tatbik eder.

Kudret; kuvvetin irade ile kullanımı olup, bu ilahi kudret kaderle çizilen ilahi program üzerine mahlukatı yaratır, inşa eder ve yokluğun karanlığından, varlık alemine getirir.

Bir binanın mühendis tarafından çizilen projesi, kadere; projenin, bina olarak yapılması ise, kudretin yaratmasına misaldir.

Sebepler Dairesinin Özellikleri Nelerdir?

1-Allah, Hâkim isminin gereği olarak dünyada sebeplerle iş görür. Buna adetullah kanunları denilir. (Sebepleri koyma nedeninin tamamı kendi ilminde)

2-Sonuçların sebeplere bitişik oluşu, sebeplerin sonuçları yaptığına kanıt değil, Allah'ın evrendeki sebeplerle iş yaptığına kanıttır. Elma ağaca, yazı kâğıda bitişik diye, yazıyı kâğıt yazdı diyen biri var mı? Nasıl oluyor da ağaç elmaya bitişti diye elmayı ağaç yapıyor. Elim koluma takılı o halde elimi kolum yaptı diyen adamı hastaneler kabul eder mi? "Saçlarım kafama bitişik o halde saçları ben yapıyorum" diyen adam saçı dökülünce niçin yapamıyor?

3-Dünyada belli sebepler belli sonuçlardan önce gelir, şayet böyle olmasaydı kâinatta kararlılık olmazdı. Tabiat kanunlarını bu düzenden çıkar. Bu durum doğal olaraktan bilim dallarını doğurur ve ilmi sabiteler ortaya çıkar.

4-Sebeb sonuç çizgisinin böyle olmasında bir kasd var. Şayet bu sıra olmasaydı kasdı ve iradeyi anlayamayız. Allah'ın eşyayı bu sıraya göre yaratması başka türlü yaratamaz anlamına gelmez O buna mecbur değildir.

5- Sebeple sonuç arasında fiil konusunda ziddiyet vardır. Sebepler maksadı kavramaz. Fabrika ürettiği sonuçları tanımaz.

6- Sonuçla sebep arasındaki zaman aralığı uzundur. Bu zaman aralığındaki her burçta farklı isim tecellisi vardır. Ağaç bizi tanımaktan çok uzak. Aramızdaki mesafeye "Rezzak" ismi girdi ve bağ oluştu. Hamd Rezzak olan Allah'a. Aldığımız ilaçla şifa arasındaki uzun mesafe, bize "Şafi" ismini açıkça bildirir.

7- Hacivat karagöz oyununda olduğu gibi, sebepler sadece görünürde perdedir.

8- Sonuçların düzenli, mükemmel, tek bir gayeye yönelik oluşu sebeplerin fail oluşunu ortadan kaldırır. "Ektiğiniz tohumu baktınız mı? Onu siz mi bitiriyorsunuz, yoksa Biz miyiz bitiren?" (Vakıa, 56/63-64)

9- Sebeplere en üst seviyede yapışmak fiili duadır. Fiilin yaratılmasını Allah'a bırakmak ise tevekküldür.

10- Dünyadaki galibiyet sebepleri yerine getirip getirmemenin arkasında saklıdır.

11-Sebepler dairesinde(dünyada) yaşayanlar itikad dairesi varı yaratma isteyemezler. Bu tembel, tembel yatarak kainattaki düzene muhalefettir ve sahibini zillete mahkûm eder.

Formülü : Allah+Emir +Sebepler =Sonuç

Uygulama : Allah+Ol +Ağaç = Elma Veya Her Türlü Sonu

SEBEPLERİN KONUŞ HİKMETLERİ:

1-İmtihan dünyasında olduğumuzdan akla kapı açmak ve irademizi elimizden almamak için sebepler arkasından bize kendisini tanıtmıştır. Hacivat karagöz oyununda ki kuklaları perde arkasından birisi oynattığı gibi Allah da kanunlar ve sonuçların oluşmasına sebep olarak gösterilen perdeler arkasından icraat yapıp kendini bize tanıtmaktadır.

2-Sebepler arasında devam eden bir intizam ve düzen var. Bu düzen ve intizama bakarak Allah'ı tanımak için sebepleri koymuştur.

3-Biz kullarına sonuca giderken kademe kademe gitmeyi yani tedriciliği öğretiyor. Bir anda her şey olmaz ahlakını elde etmemizi istiyor.

4-Sebepler aciz, sonuçlar harika, yapacak özellikleri taşıyor bunu ancak ben yaparım diyor Allah. Üstad,25.Sözün 2.Şulesinin 2.Nurunda bu meselede on kadar misal veriyor. Bu ayetlerde de görüleceği gibi Rabbimiz kendini bize İsimleri ile tanıtmak istiyor. Ayetlerin sonunda isimlere atıfta bulunuyor.

"O'dur ki yeryüzünde bulunan her şeyi sizin için yarattı. Sonra iradesi yukarıya yönelip orayı da yedi gök halinde sağlamca nizama koydu. O her şeyi hakkıyla bilir. (Bakara ,2/29)

5-Müsbet ilimleri gösterip ilme teşvik ediyor.

6-Mülkün gerçek sahibinin kendi olduğunu hatırlatmak için. Sebepleri istediği şekilde yapıyor. Hangi sonucu hangi sebebe bağlayacağına kendi karar veriyor bize bırakmıyor.

7-Varlığı ve işleyişine ibretle ve hayretle bakmamızı istiyor. İbret almayı akıl göstergesi olarak bildiriyor. Yani incelememize açtığı fuara ibretle bakmamızı istiyor.

8-Esma tecellilerini mertebelerini gösteriyor. Her ismin arka arkaya tecelli edişlerini tefekkür etmemizi istiyor.

9- Sebepler, dış yüzü çirkin gibi görünen eşya ve hadiselerin Allah'a dayandırılmaması ve Allah'ın ilminin, kudretinin, rahmetinin ve diğer esmasının büyüklüğüne noksanlık gelmesin diye konmuştur.

Sebepler olmasa, o haksız tenkit ve serzenişler, direkt Allah'a gidecektir. Onun için Allah, araya sebepleri koymuş ki, haksız ve yersiz eleştiri ve şikayetlere maruz kalmasın. İnsan fitraten zayıf ve aciz olduğu için, ağlamak ve sızlanmak istiyor, Allah Celle Celalühü de insanların bu sızlanma ve şikayetlerini hem gidermek için hem de izzetini muhafaza etmek için sebepleri araya koymuş. Şayet insan niyetinde Allah kastı olmaksızın, sebeplere şikâyet edip kızarsa, bu kâmil iman açısından belki yakışsız olur; ama taklidi iman ve avam insan için belki bir ruhsat olabilir. Ama hedef ve kastında Allah varsa Allah korusun.

Mesela, her şeyi Allah, bizzat yapsaydı ve bizler de öyle bilseydik. Depremle değil de bizzat kendisi evlerimizi tahrip etseydi, acaba bizim Allah'ın rahmetine olan bakışımız nasıl olacaktı. Elbette ki, olayın perde arkasını bilmediğimiz için, menfi bir yaklaşım sergileyebilirdik. İşte böyle bir durumun ortaya çıkmaması için Allah sebepleri devreye sokmuştur.

10-Hâkim ismi sebepleri gerektiriyor. Nasıl beyaz yazı en güzel siyah tahta üzerinde görünür. Sıcaklığın kıymeti, zıttı olan soğuk ile anlaşılır. Kusursuz bir Zatın da en güzel aynası kusur ile bezenmiş esbap ve eşyalardır. Onun için Allah kendi mükemmel isim ve sıfatlarını izhar etmek için, eşyaya ve esbaba bazı kusurları kasti olarak koymuş.

Nasıl ki, güzel bir mağazada çirkin kayalar ve eski püskü eşyalar konulur, ta ki sanatın kıymet ve nispi hususiyetleri kemali ile parlasın. Aynen bunun gibi Allah insanı ve sebepleri kusur, acz, fakr, nekais ile donatmış ki, kendi mükemmel isim ve sıfatları kemali ile parlasın. Sebepler ve insanlar Allah ile kıyaslandığı zaman, nihayetsiz kusur ile dolu bir ayna oluyorlar. Yoksa sanat ve tasarım noktasından bir kusuru yoktur. Allah'ın isim ve sıfatlarına ayna olup okutmak noktasında eşya ve sebepler kusursuz bir ahsen-i takvimdir. Yani esbap, Allah'ın sanatı açısından bakarsan, mükemmel; ama kendi namına, yani manayı ismi ile bakarsan, çok kusurlu ve kabiliyetsiz bir şeydir.

11-Sebeblere yapışmak fiili dua olduğundan fiili duayı öğretmek için sebepleri zorunlu kılıyor.